

DỰ BÁO VÀ BIỆN PHÁP PHÒNG CHỐNG MỘT SỐ LOẠI SÂU BỆNH GÂY HẠI CHÍNH TRÊN CÂY LÚA VỤ XUÂN NĂM 2024

Tăng cường công tác điều tra, phát hiện, dự báo sinh vật gây hại bảo đảm sản xuất nông nghiệp an toàn, hiệu quả, hạn chế tối đa nguy cơ mất mùa do sâu bệnh gây hại trên cây lúa.

Theo dự báo của Trung tâm Dự báo Khí tượng thủy văn Quốc gia, hiện tượng El Nino xuất hiện từ giữa năm 2023 và sẽ còn duy trì đến tháng 4/2024 với xác suất trên 90%, sau El Nino suy yếu và có khoảng 60% cơ hội chuyển sang pha trung tính trong giai đoạn từ tháng 5-7/2024 và khoảng 50-60% khả năng chuyển sang La Nina vào cuối năm 2024. Trước diễn biến phức tạp của thời tiết, ngay từ đầu vụ xuân năm 2024, ngành nông nghiệp đã xác định là vụ có nhiều đối tượng sâu bệnh phát sinh và gây hại. Hiện nay, diện tích gieo trồng cây nông nghiệp toàn tỉnh Thanh Hóa khoảng 391.000ha. Trong đó, diện tích lúa 227.000ha, ngô 40.000ha, rau đậu các loại 53.000ha, cây trồng khác 71.000ha... Để tránh bị động, các cơ quan chuyên môn trực thuộc tích cực công tác điều tra, phát hiện, dự tính, dự báo các đối tượng dịch hại chính. Đồng thời, theo dõi sát trên những ruộng đã bị nhiễm bệnh, những vùng thường xảy ra sâu bệnh để chủ động trong công tác tổ chức chỉ đạo phòng trừ khi dịch hại đang ở diện hẹp. Dự tính một số đối tượng sinh vật hại trên cây lúa và biện pháp phòng trừ như sau:

1. Sâu cuốn lá nhỏ

Tập trung 2 thời điểm gây hại

- Thời điểm gây hại 1: xuất hiện từ giữa đến cuối tháng 4, sâu non hại diện rộng từ cuối tháng 4 sang đầu tháng 5, hại trên các trà lúa, có thể gây hại nặng cục bộ trên một số diện tích lúa xanh tốt giai đoạn làm đòng - trở bông.

- Thời điểm gây hại 2: sâu non hại từ cuối tháng 5, đầu tháng 6, trên trà lúa Xuân muộn trở cuối tháng 5, đầu tháng 6, gây hại trên diện hẹp nhưng tỷ lệ hại cao.

Sâu cuốn lá nhỏ hại lúa

- Biện pháp phòng trừ: Làm đất kỹ trước khi gieo cấy, dọn sạch cỏ dại phát quang bờ ruộng, cày vùi gốc rạ sớm để diệt nguồn sâu, nhộng tồn dư.

Biện pháp hoá học: Khi phát hiện mật độ sâu cuốn lá nhỏ từ 25 đến 50 con/m² thì tiến hành phun thuốc phòng trừ. Sử dụng một trong các loại thuốc đã được đăng ký trong Danh mục thuốc bảo vệ thực vật được phép sử dụng ở Việt Nam như: Reasgant 3.6EC, Tasiou 1.9EC hoặc các loại thuốc khác có cùng hoạt chất Abamectin. Nồng độ, liều lượng sử dụng theo hướng dẫn của nhà sản xuất ghi trên bao bì thuốc.

2. Rầy nâu, rầy lưng trắng, rầy nâu nhỏ

- Rầy cám (rầy non từ tuổi 1 đến tuổi 3) lúa 2 rộ từ cuối tháng 4 đến đầu tháng 5, gây hại chủ yếu trên lúa Xuân chính vụ giai đoạn ôm đòng - ngậm sữa, lúa Xuân muộn giai đoạn đòng, diện phân bố rộng, có khả năng chấy cục bộ vào đầu tháng 5 đặc biệt trên những giống nhiễm.

- Rầy cám lúa 3 rộ từ cuối tháng 5 đến đầu tháng 6 gây hại lúa Xuân muộn giai đoạn ngậm sữa - đổ đui, phạm vi gây hại rộng, khả năng chấy nhiều ổ từ cuối tháng 5 đến đầu tháng 6. Nếu không được phòng trừ kịp thời khả năng gây thiệt hại lớn năng suất lúa.

Rầy nâu, rầy lưng trắng hại lúa

- Biện pháp phòng trừ:

Phát dọn cỏ bờ để hạn chế nơi trú ngụ của rầy. Thường xuyên kiểm tra ruộng lúa, nếu số lượng rầy có trên 750 con/m² thì tiến hành phun thuốc. Sử dụng một trong các loại thuốc như: Actador 100 WP, Bascide 50 EC; Nibas 50EC;... để phun trừ rầy.

Trước khi phun thuốc cần giữ mực nước ruộng từ 2-3cm, phun thuốc vào sáng sớm hoặc chiều mát và phun vào phần thân, gốc của cây lúa để tăng hiệu quả của thuốc. Nồng độ, liều lượng pha thuốc phun theo hướng dẫn của nhà sản xuất ghi trên bao bì; sau phun từ 3-5 ngày thì kiểm tra ruộng lúa nếu mật độ rầy vẫn cao thì tiến hành phun thuốc lần 2.

Đối với những ruộng lúa đang trở bông chỉ phun thuốc vào chiều mát để tránh ảnh hưởng đến phơi màu của lúa. Khi phun thuốc phải tuân theo nguyên tắc “4 đúng”.

3. Sâu đục thân

- Sâu đục thân 2 chấm: Gây hại cao điểm từ cuối tháng 4 đến đầu tháng 5, sâu non gây bông bạc trên lúa Xuân trở muộn.

- Sâu đục thân cú mèo, 5 vạch: Sâu non xuất hiện và gây hại giai đoạn lúa xuân đẻ nhánh rộ từ đầu tháng 3, hại tập trung tại các huyện phía Nam, gây hại cao điểm trong tháng 4.

Sâu đục thân hại lúa

- Biện pháp phòng trừ: Vệ sinh đồng ruộng: Cày lật gốc rạ, phơi ải sau khi thu hoạch; bón phân cân đối, hợp lý; theo dõi các đợt bướm ra quanh năm, đốt đèn bẫy bướm hoặc ngắt ổ trứng đem tiêu hủy; sử dụng một số loại thuốc phòng trừ sâu bệnh hại lúa như Bestox 5EC, Vantex 15CS, Wamtox 100EC. Thời điểm phun hiệu quả nhất là khi lúa trổ, sau khi bướm có mật độ cao 7 ngày, mật độ ổ trứng từ 0,2 ổ/m² trở lên. Những nơi có mật độ trên 0,5 ổ/m² cần tiến hành phun kép 2 lần, cách nhau 4-5 ngày.

4. Bệnh đạo ôn

- Bệnh trên lá: Bệnh phát sinh gây hại từ đầu vụ, gây hại nặng vào giai đoạn lúa đẻ nhánh rõ đến đứng cái, trên những ruộng lúa xanh tốt bón thừa phân đạm (cao điểm gây hại từ giữa tháng 3, đầu tháng 4), có thể gây hại nặng trên các giống như: J02, BC15, nếp, Bắc thơm số 7...

- Bệnh trên cổ bông: Gây hại từ cuối tháng 4, đến giữa tháng 5 trên các giống nhiễm như: BC15, nếp, J02 ...

Bệnh đạo ôn gây hại trên lá lúa và cổ bông lúa

- Biện pháp phòng trừ: Xử lý hạt giống trước khi gieo bằng nước nóng 54 độ C trong 10- 15 phút. Vệ sinh đồng ruộng bằng cách dọn sạch tàn dư và ký chủ phụ của nấm bệnh trên đồng ruộng sau khi thu hoạch. Bón phân cân đối, tránh bón thừa đạm. Khi bệnh xuất hiện ngừng bón thúc đạm, kết hợp bón vôi bột và tro bếp theo tỷ lệ 2 :3, bón từ 3-5 kg/ sào vào buổi sáng. Khi bệnh có nguy cơ bùng phát thành dịch cần dùng một trong các loại thuốc sau để phun trừ : Kitajin 50 EC, Fujioan, Hinosan... nồng độ từ 0,15- 0,2 %.

5. Bệnh khô vằn

Xuất hiện vào đầu tháng 3, phát triển mạnh trên diện rộng từ tháng 4 (giai đoạn lúa đứng cái - làm đòng đến khi trổ - chín).

- Biện pháp phòng trừ: Phun phòng trừ bằng một trong các loại thuốc như: Chevin 5SC, Cavil 60WP, Nativo 750WG, Valicare 8SL, Lervil 50SC, Valivithaco 5SL,... Ruộng bị hại nặng cần phun kép 2 lần cách nhau từ 5-7 ngày.

6. Chuột

Cao điểm gây hại vụ Xuân từ đầu tháng 4, hại diện rộng từ giữa tháng 4 trên các trà lúa, có thể bị hại nặng nhất là những ruộng lúa gần vườn, gò cao, bờ bao có cỏ rậm rạp hoặc những ruộng xuống giống sớm hoặc trễ trong khu vực.

- Biện pháp phòng trừ:

+ *Biện pháp sinh học*: Khuyến khích các hộ nông dân nuôi mèo để diệt chuột. Nghiêm cấm săn bắt các động vật là thiên địch của chuột như rắn, chim cú mèo, chim cú lợn...

+ *Biện pháp thủ công*: Dùng các loại bẫy kẹp, bẫy dính...; đặt bẫy nơi chuột thường qua lại để bắt, hoặc dùng nilon rào bao kín quanh ruộng, tạo lỗ thùng để chuột có lối đi vào rồi đặt bẫy lồng để bắt.

+ *Biện pháp hoá học*: Chỉ dùng thuốc hoá học trong trường hợp mật độ quần thể chuột cao và ưu tiên dùng các loại thuốc có nguồn gốc sinh học, hạn chế sử dụng các loại thuốc có nguồn gốc hóa học. Sử dụng các loại thuốc diệt chuột có trong danh mục được phép sử dụng tại Việt Nam như: Stom, Killrat, Cat 0,25 WP..., đặt mồi bả trước miệng hang hoặc nơi chuột thường qua lại cẩn phá.

Lưu ý: Trước khi đặt bả phải thông báo cụ thể thời gian, địa điểm sử dụng cho các hộ quanh khu vực biết; đặt bả vào buổi chiều tối, sáng sớm phải thu hết bả và xác chuột đem chôn theo đúng quy định, tránh ô nhiễm môi trường.

Ngoài những đối tượng gây hại chủ yếu trên cần chú ý các đối tượng: Bọ trĩ, ốc bươu vàng, ruồi đục nõn gây hại ở đầu vụ, bọ xít dài, nhện gié, bệnh lem lép hạt hại ở cuối vụ.

(Bộ môn Khoa học cây trồng)